

	โรงพยาบาลเวียงแหง	รหัส SOP-PHAR-005 Version 1	ออกโดย เภสัชกรรม
	การจัดการความคลาดเคลื่อนทางยา	ประกาศวันที่ 07/10/2565	เขียนโดย : ปณต อัครวิวัฒน์พงศ์ เภสัชกรปฏิบัติการ
ตรวจสอบ : รุตติพงศ์ ศิริลักษณ์ (หัวหน้าฝ่ายเภสัชกรรม)	อนุมัติ : พิชิตสุวิทย์ อยุธยา (ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเวียงแหง)		

แนวทางการจัดการความคลาดเคลื่อนทางยา (Medication Error)

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับยาถูกต้อง เหมาะสม ปลอดภัย
- 1.2 เพื่อทราบอุบัติการณ์ความคลาดเคลื่อนทางยาในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการใช้ยา
- 1.3 เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของความคลาดเคลื่อนทางยาและหาแนวทางการป้องกันการเกิด ความคลาดเคลื่อนซ้ำ

2. ขอบเขต

ค้นหาข้อมูลความคลาดเคลื่อนทางยาตั้งแต่กระบวนการการสั่งใช้ยา (Prescribing) การถ่ายถอดคำสั่งใช้ยา (Transcribing) การจัดยา/พิมพ์ยา/ตรวจรายการยาก่อนจ่ายยา (Pre-dispensing) การจ่ายยา (Dispensing) การบริหารยา (Administration) ที่เกิดจากแพทย์ เภสัชกร พยาบาล และบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการเก็บข้อมูลภายในห้องจ่ายยา

3. ผู้รับผิดชอบ

1. เภสัชกร
2. เจ้าพนักงานเภสัชกรรม
3. พนักงานเภสัชกรรม

4. คำจำกัดความ

ความคลาดเคลื่อนทางยา (Medication Error) หมายถึง เหตุการณ์ที่สามารถป้องกันได้ ซึ่งอาจจะ เป็นสาเหตุหรือนำไปสู่การใช้ยาที่ไม่เหมาะสม หรือเกิดอันตรายแก่ผู้ป่วย ในขณะที่ยานั้นอยู่ในความรับผิดชอบ ของผู้ให้บริการ ผู้ป่วย หรือ ผู้บริโภค เหตุการณ์ดังกล่าวอาจจะเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ ผลลัพธ์ กระบวนการ และ ระบบ อันได้แก่ การสั่งใช้ การสื่อสารคำสั่ง การเขียนฉลาก/บรรจุ/ตั้งชื่อ ผลลัพธ์ การผสม การจ่าย การกระจาย การให้ยา (หรือการบริหารยา) การให้ข้อมูล การติดตาม และการใช้ ยา

ความคลาดเคลื่อนจากการสั่งใช้ยา (Prescribing error) หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่ขึ้นกับ คำสั่งใช้ยาที่มีผลหรืออาจนำไปสู่ความคลาดเคลื่อนทางยาในขั้นตอนอื่นๆ หรือเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่ สามารถป้องกันได้ เนื่องจากการสั่งใช้นั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ ส่งผลให้ต้องมีการ เปลี่ยนแปลงคำสั่งใช้ยาดังกล่าวใหม่ หรือวิเคราะห์ได้ว่าเกี่ยวข้องกับความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น

ความคลาดเคลื่อนในกระบวนการถ่ายถอดคำสั่ง (Transcribing Error) หมายถึง ความคลาด เกลื่อนของกระบวนการคัดลอกคำสั่งใช้ยาจากคำสั่งใช้ยาดั้งเดิมที่ผู้สั่งใช้ยาเขียน อาจเกิดจากการไม่ได้ คัดลอก หรือ คัดลอกผิด ได้แก่ การคัดลอกคำสั่งใช้ยาหลงใ้งการให้ยาผิด เป็นต้น

ความคลาดเคลื่อนในกระบวนการก่อนจ่ายยา (Pre-dispensing error) หมายถึง ความคลาด เกลื่อนที่เกิดขึ้นในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการจัดยา/พิมพ์ยา ในหน่วยงานเภสัชกรรม เช่น การ

เตรียมยา การเขียน / พิมพ์ฉลาก การจัดยาตามคำสั่งใช้ยา แต่หน่วยงานสามารถตรวจพบความคลาดเคลื่อนดังกล่าว และแก้ไขให้ถูกต้องก่อนจ่ายยา ให้ผู้ป่วยหรือบุคลากรทางการแพทย์

ความคลาดเคลื่อนจากการจ่ายยา (Dispensing error) หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการจ่ายยา หรือการส่งมอบยาที่เตรียมสำหรับผู้ป่วยเฉพาะรายที่ถึงผู้ป่วยหรือบุคลากรทางการแพทย์ แล้วอันเนื่องมาจากไม่ตรงตามคำสั่งใช้ยา รวมทั้งกรณีที่แม้ว่าจ่ายหรือส่งมอบยาตรงตามคำสั่งใช้ยา แต่เกิดความคลาดเคลื่อนขึ้นเนื่องจากคำสั่งใช้ยาไม่เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ ซึ่งเภสัชกรควรตรวจพบและยืนยันความถูกต้องของคำสั่งใช้นั้นกับแพทย์ก่อน

ความคลาดเคลื่อนจากการให้ยา (Administration error) หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการให้ยาแก่ผู้ป่วยภายในโรงพยาบาล (ไม่รวมความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากผู้ป่วยใช้ยาเองที่บ้าน) โดยเป็นผลให้ไม่เป็นไปตามหลักการให้ยาในด้าน ถูกคน ถูกยา ถูกขนาด ถูกเวลา ถูกวิธีทาง ถูกเทคนิค หรือไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ของการรักษา รวมถึงการที่ผู้ป่วยไม่ได้รับยาตามที่แพทย์สั่ง หรือได้รับยาที่ไม่ได้อยู่ในคำสั่งแพทย์

5. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

5.1 เมื่อพบความคลาดเคลื่อนทางยา (Medication Error) ทั้งเหตุการณ์ของ OPD IPD และ ER ให้บันทึกข้อมูลของเหตุการณ์ความคลาดเคลื่อนลงในแบบบันทึกความคลาดเคลื่อนทางยา ฝ่ายเภสัชกรรมและคุ้มครองผู้บริโภค โรงพยาบาลเวียงแหงตาม รูปที่ 1

5.2 กรณีที่พบความคลาดเคลื่อนทางยาประเภท Prescription error ให้บันทึกข้อมูลลงในใบขอรับคำปรึกษาแพทย์ ฝ่ายเภสัชกรรม รพ.เวียงแหง ตามรูปที่ 2 ทั้งกรณีรายงานแพทย์โดยตรงและรายงานผ่านโทรศัพท์

5.3 ให้ดำเนินการสรุปผลและรายงานข้อมูลรายวันผ่านระบบ google form ผ่านลิงค์ดังต่อไปนี้
<https://forms.gle/L8cZWdFAixqFLkrs6>

5.4 ผู้รับผิดชอบการรายงานผลการดำเนินงานรายวันให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของเภสัชกรและเจ้าพนักงานเภสัชกรรมในเวรป่วยของแต่ละวัน

5.5 ให้ประมวลผลและดึงข้อมูลผลการดำเนินงานความคลาดเคลื่อนทางยาในวันที่ 1 และ 16 ของทุกเดือน

5.6 จัดทำสรุปรายงานประจำเดือนให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารและกำหนดแนวทางการจัดการความคลาดเคลื่อนทางยาในระดับนโยบายต่อไป

наименование (category): А - И

เป็นผลให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย และเป็นการผิดวิชาความรู้

1. ความคลาดเคลื่อนทางยาวที่เกิดในแสงสีฟ้ามีน้อยกว่าแสงสีแดง

รูปที่ 1: แบบบันทึกความคลาดเคลื่อนทางยา ฝ่ายเภสัชกรรมและคุ้มครองผู้บริโภค รพ.เวียงแหง

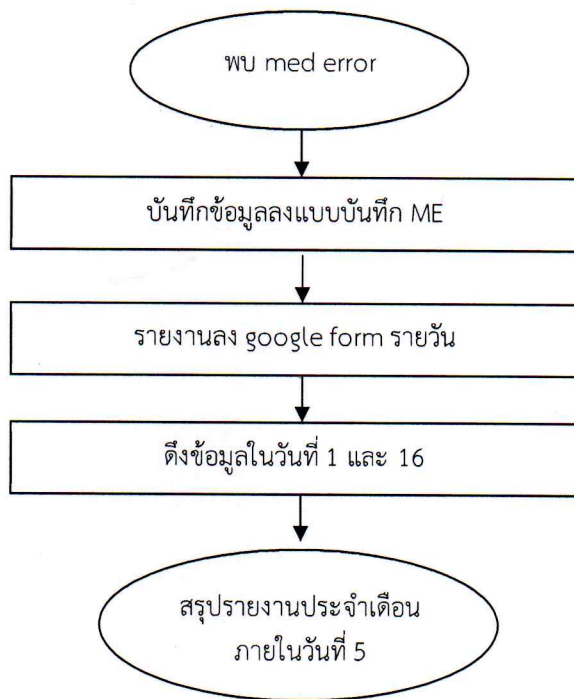
[illegible]

รูปที่2: ใบขอรับคำปรึกษาแพทย์ ฝ่ายเภสัชกรรม รพ.เวียงแหง

หมายเหตุ:

- 1.กรณีรายงานแพทย์โดยตรงให้แพทย์ลงชื่อกำกับทุกครั้ง
- 2.หากเป็นการรายงานแพทย์ผ่านทางโทรศัพท์ให้ผู้รายงานเขียนกำกับที่ช่องลงชื่อของแพทย์ “รศส.แพทย์....ทางโทรศัพท์”
- 3.หากแพทย์เปลี่ยนแปลงคำสั่งการรักษาให้บันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกความคลาดเคลื่อนทางยาด้วย

แผนภาพ แนวทางการจัดการความคลาดเคลื่อนทางยา (Medication Error)
กรณีพบความคลาดเคลื่อนทางยาทั่วไป

ผู้รับผิดชอบ

เภสัชกร/เจ้าพนักงานเภสัชกรรม/
พนักงานเภสัชกรรม

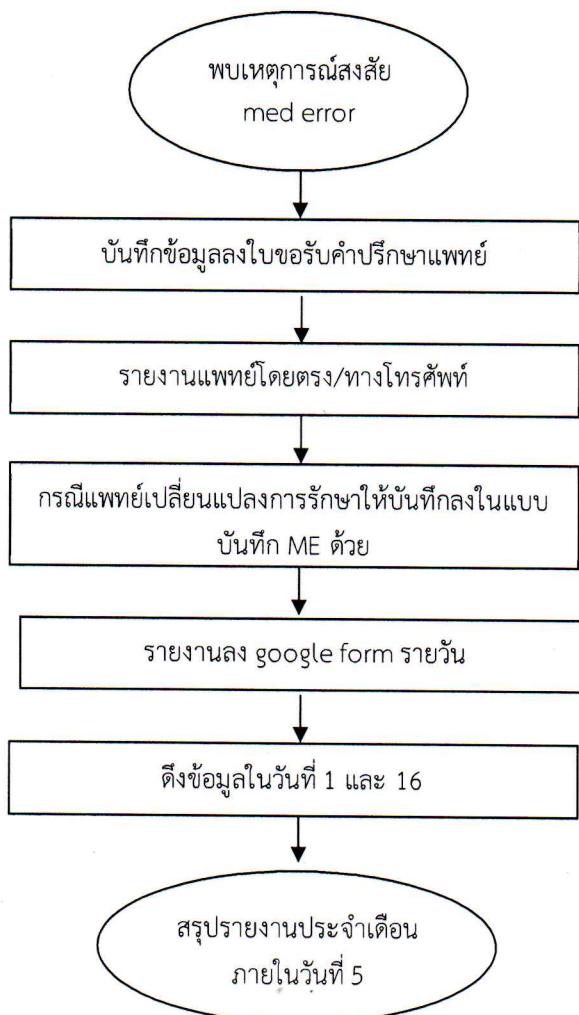
เภสัชกร/เจ้าพนักงานเภสัชกรรม/
พนักงานเภสัชกรรม

เภสัชกร/เจ้าพนักงานเภสัชกรรม/
ในเวรбая

เภสัชกร

เภสัชกร

กรณีพบความคลาดเคลื่อนทางยาที่ต้องรายงานแพทย์

ผู้รับผิดชอบ

เภสัชกร/เจ้าพนักงานเภสัชกรรม/
พนักงานเภสัชกรรม

เภสัชกร/เจ้าพนักงานเภสัชกรรม

เภสัชกร/เจ้าพนักงานเภสัชกรรม

เภสัชกร/เจ้าพนักงานเภสัชกรรม/
พนักงานเภสัชกรรม

เภสัชกร/เจ้าพนักงานเภสัชกรรม
ในเวรбая

เภสัชกร

เภสัชกร

6. เอกสารอ้างอิง

6.1 อิดา นิงสานนท์, ภบ. และคณะ. ตัวชี้วัดระบบยาในโรงพยาบาล. สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย). กรุงเทพฯ. 2537

6.2 อิดา นิงสานนท์, ภบ. และคณะ. การป้องกันความคลาดเคลื่อนทางยาเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย. สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย). กรุงเทพฯ. 2549

7. ภาคผนวก

ตารางแสดงประเภทของความคลาดเคลื่อนตามระดับความรุนแรง

ไม่มีความคลาดเคลื่อน
Category A : ไม่มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น แต่มีเหตุการณ์ที่อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้
มีความคลาดเคลื่อนแต่ไม่เป็นอันตราย
Category B : มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น แต่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ป่วย เนื่องจากความคลาดเคลื่อนไม่ไปถึงผู้ป่วย
Category C : มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น แต่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ป่วย ถึงแม้ว่าความคลาดเคลื่อนนั้นจะไปถึงผู้ป่วยแล้ว
Category D : มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น แต่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ป่วย แต่ยังจำเป็นต้องติดตามผู้ป่วยเพิ่มเติม
มีความคลาดเคลื่อน และเป็นอันตราย
Category E : มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น และเป็นอันตรายต่อผู้ป่วยเพียงชั่วคราว รวมถึงจำเป็นต้องได้รับการรักษาหรือแก้ไขเพิ่มเติม
Category F : มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น และเป็นอันตรายต่อผู้ป่วยเพียงชั่วคราว รวมถึงจำเป็นต้องได้รับการรักษาในโรงพยาบาล หรือยืดยาวระยะเวลาในการรักษาตัวในโรงพยาบาลออกไป
Category G : มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น และเป็นอันตรายต่อผู้ป่วยถาวร
Category H : มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น และเป็นอันตรายต่อผู้ป่วยจนถึงแก่ชีวิต
มีความคลาดเคลื่อน และเป็นอันตรายจนถึงแก่ชีวิต
Category I : มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น และเป็นอันตรายต่อผู้ป่วยจนถึงแก่ชีวิต